

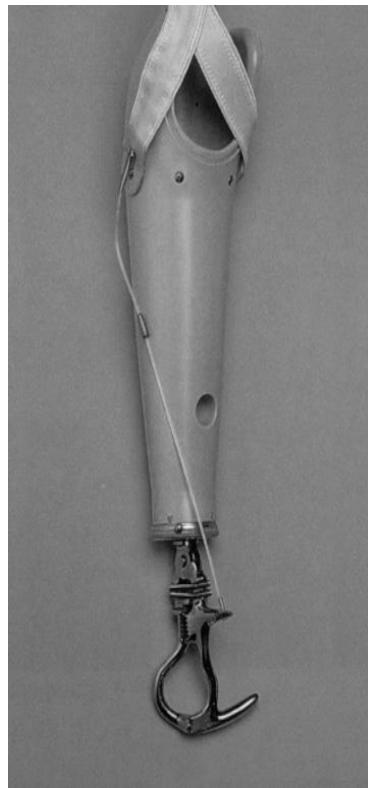
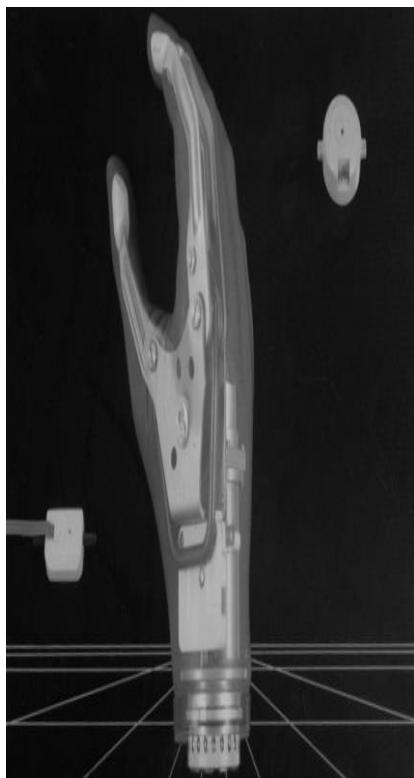
Amputacije DE

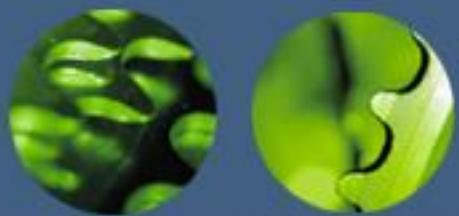

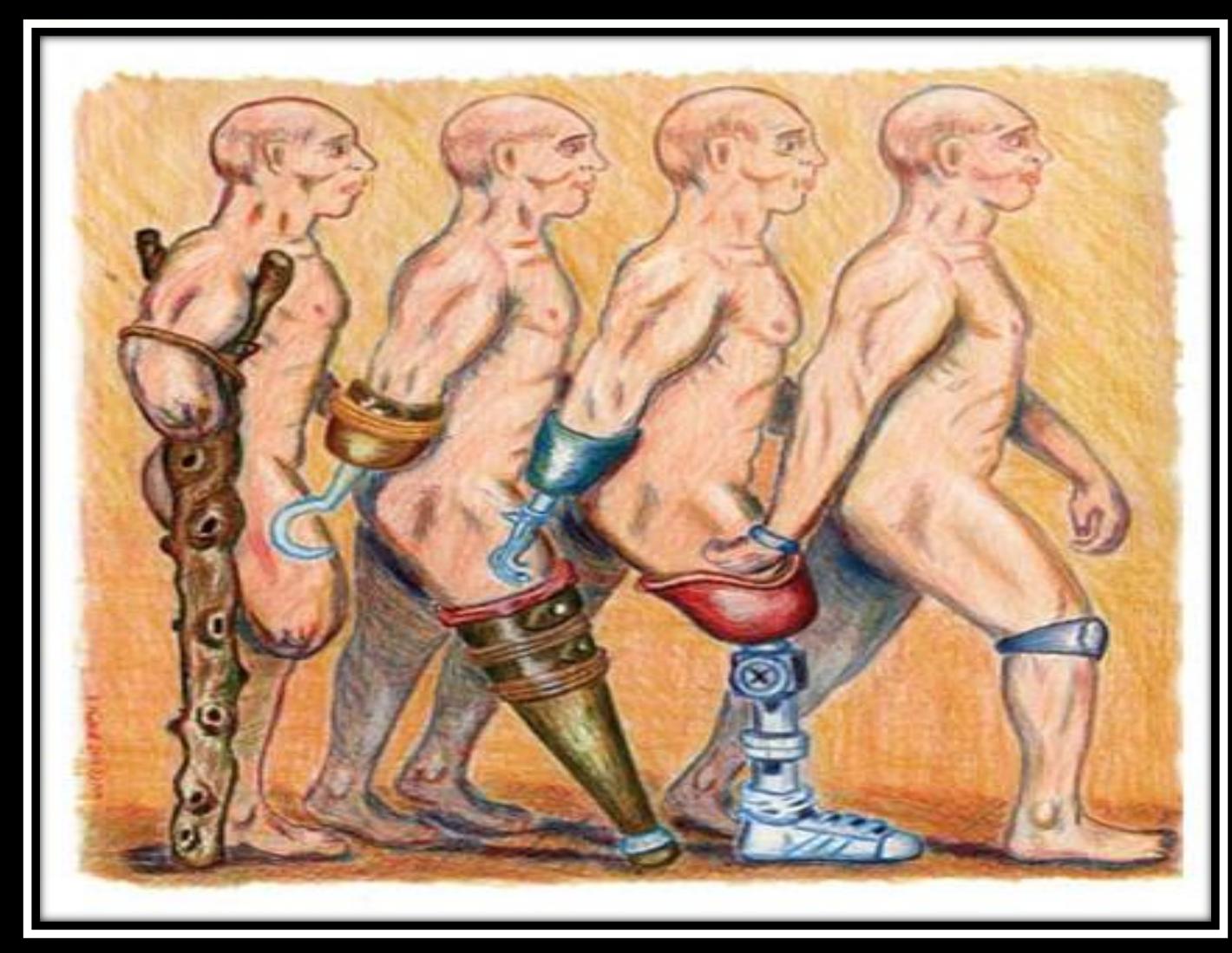

Proteze GE

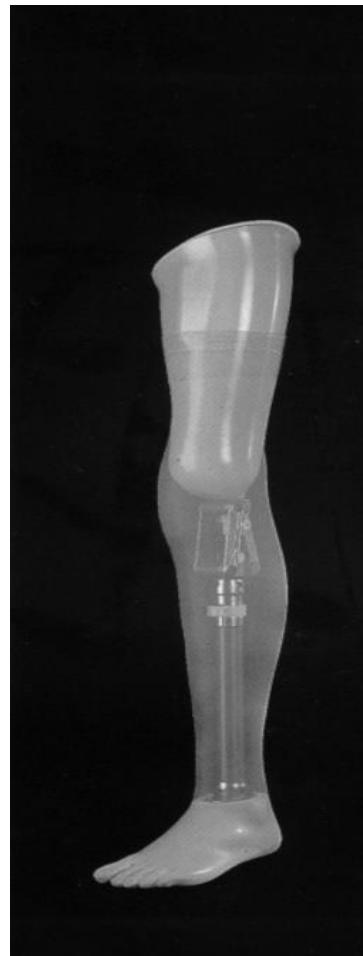

Evolution

Proteze DE

ZAHTJEVI SAVREMENOG PROTETISANJA

- TIP LEŽIŠTA
- PROTETIČKA BIOMEHANIKA
- PROTETIČKE KOMPONENTE
- REHABILITACIJA

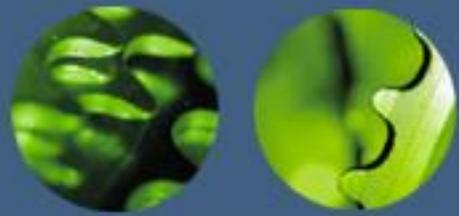

ZAHTEVI KOJI SU POTREBNI PRI KONSTRUKCIJI LEŽIŠTA

- 1. OSIGURATI STATIČKU
OPTERETIVOST ,**
- 2. RASPORED PRITISAKA
(NEŠKODLJIVIH, NA MJESTU
PROMINIRAJUĆIH KOŠTANIH
STRUKTURA) ,**
- 3. OSIGURATI BIODINAMIČKU
POKRETNOST PROTEZE ,...**

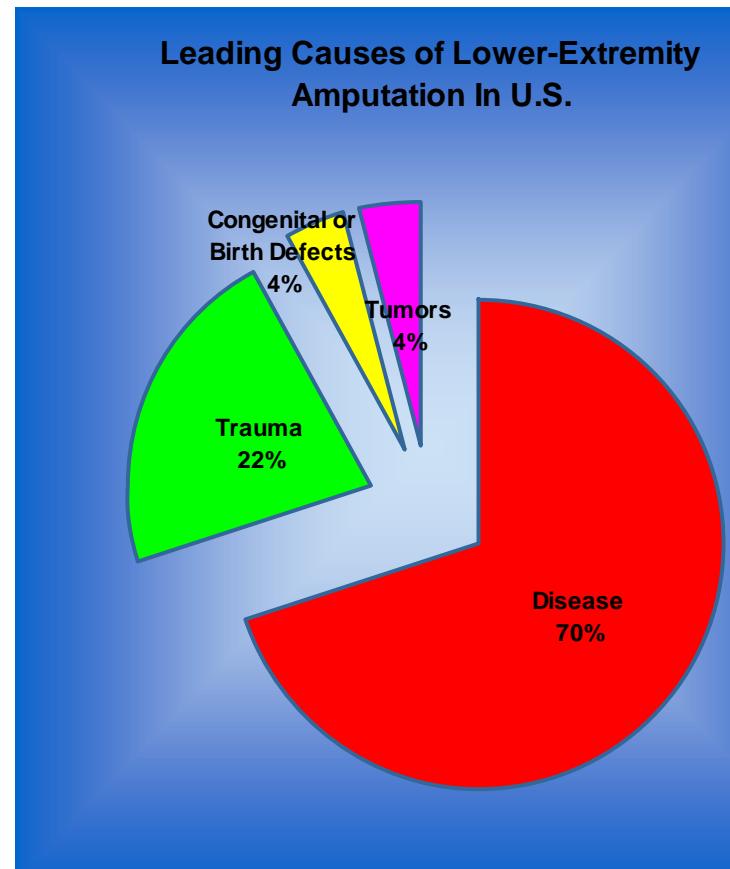
ZAHTEVI KOJI SU POTREBNI PRI KONSTRUKCIJI LEŽIŠTA

- **4. OSIGURATI SIGURNU, MAKSIMALNO FIKSNU KOŠTANU POLUGU ZA DOBRO VOĐENJE PROTEZE ,**
- **5. OSIGURATI SIGURNU RETENCIJU PROTEZE U FAZI NJIHANJA PROTEZE,**
- **6. OSIGURATI NESMETANU CIRKULACIJU KRVI U PATRLJKU.**

Etiologija amputacija DE

- Najčešći uzroci amputacija DE su:
- **oboljenja** (70%)
- **traume** (22%)
- **urodjeni kongenitalni defekti** (4%)
- **tumori** (4%)
- Oboljenja koja uzrokuju amputacije su različita, najčešće su to vaskularne bolesti i diabetes mellitus.

Amputation levels

Through Shoulder (Shoulder Disarticulation) / Forequarter 1.5%

Above Elbow (Transhumeral) 4%

Through Elbow (Elbow Disarticulation) 0.5%

Below Elbow (Transradial) 8%

Hand amputations 2%

Through Hip (Hip Disarticulation) and hemipelvectomy 2%

Above Knee (Transfemoral) 31%

Through Knee (Knee Disarticulation) 1%

Below Knee (Transtibial) 47%

Through Ankle (Symes or Ankle Disarticulation) 3%

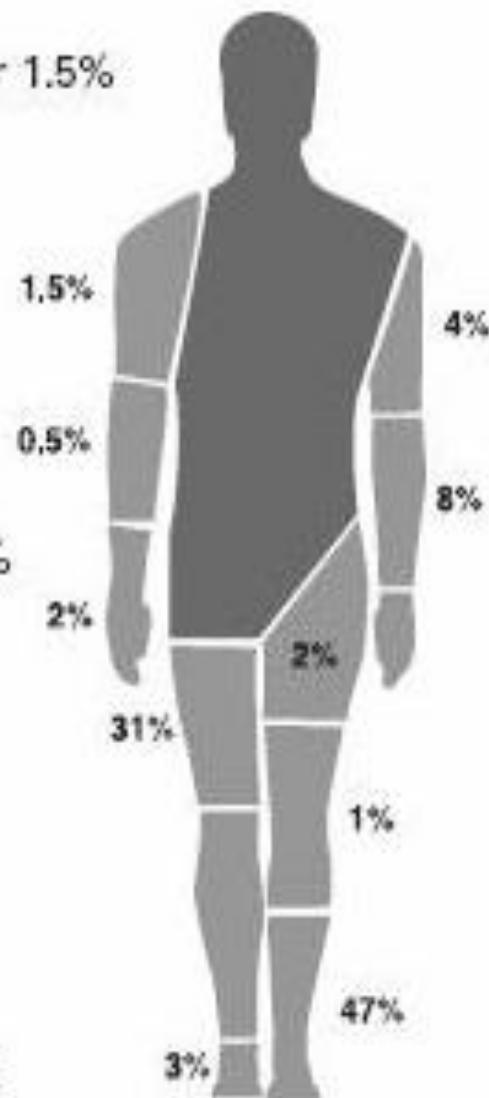
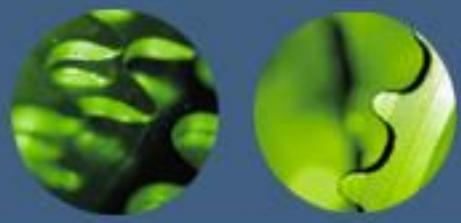
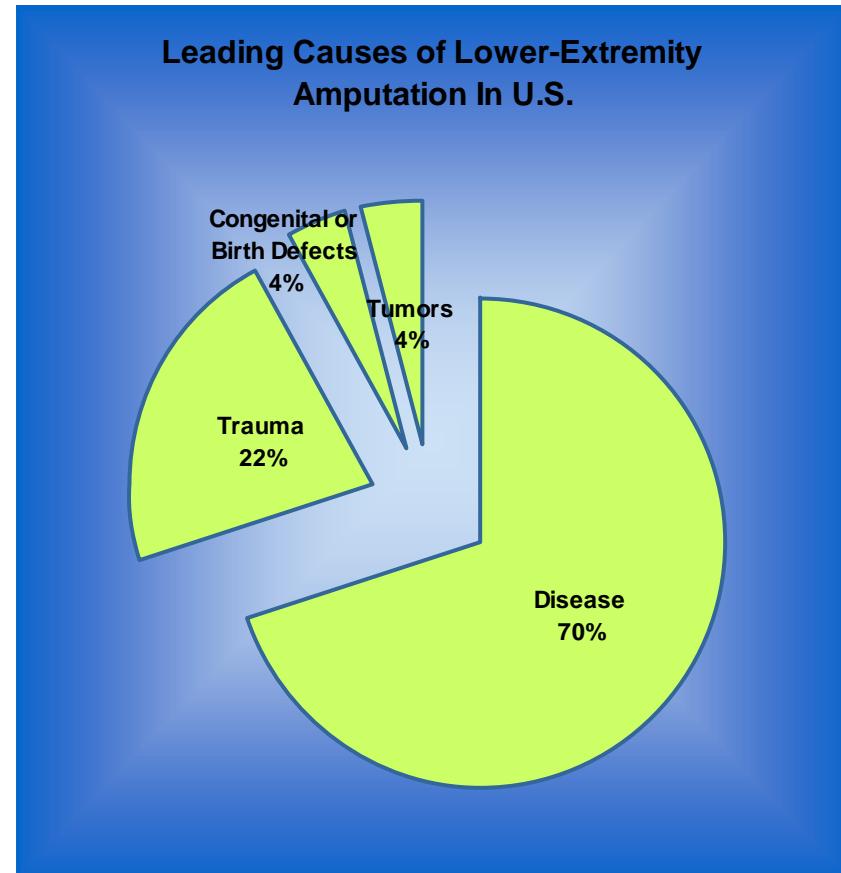

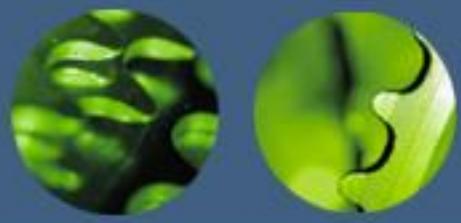
Fig. 1.1

Etiologija amputacija DE

1. **Vaskularna oboljenja** limitiraju cirkulaciju u DE.
2. **Diabetes** može smanjiti sposobnost organizma za "samoizlječenjem".
3. **Trauma**, najčešće kao posljedica saobraćajne nesreće ili povrede na poslu.
4. **Kongenitalne malformacije** rezultiraju da osoba ili nema ekstremitet ili je on veoma kratak pa se tretira kao amputacija, za koji se pravi proteza.
5. **Tumori kostiju**, zvani **sarkomi**, mogu ponekada da dovedu do potrebe za amputacijama DE.

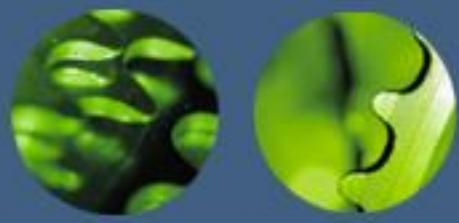

Etiologija amputacija DE

5. Tumori mogu biti benigni ili maligni.

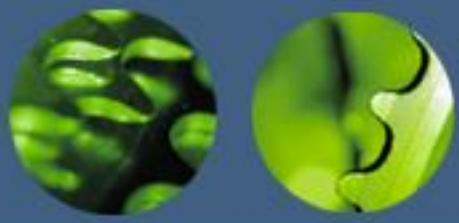
- Maligni tumori kostiju = **sarkomi**:
osteosarkom, Ewing-ov sarkom, hondrosarkom, fibrosarkom, retikulosarkom...
- Ako se otkriju u početnom stadijumu ⇒ rade se amputacije, kako bi se spasio život!
- Maligni tumori koštanog tkiva najčešće pogadjaju djecu i adolescente

Etiologija amputacija DE

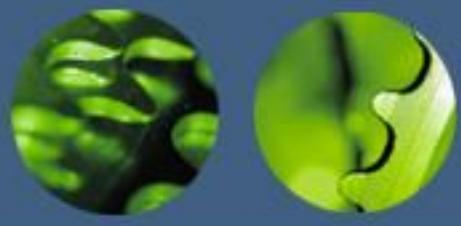
1. Vaskularna oboljenja limitiraju cirkulaciju u DE.

- **SBVT (SLE, MBVT, IZM, RA, vaskulitisi...)**
- **Mb. Bürger (=endarteritis obliterans)**, oboljevaju pušači, dolazi do začepljenja arterija zbog hipertrofije tunicae internae. Počinje bolovima u mišićima nogu, a završava gangrenom na prstima stopala, što dovodi do amputacija
- **Koagulopatije** ⇒ tromboze!
- **Ateroskleroza** (=naslage na unutrašnjem sloju krvnih sudova, vremenom dovodi do sklerozacije zida arterija i do nekroze (odumiranja) tkiva. Ako se to desi na ekstremitetu, na kraju dolazi do **gangrene**)

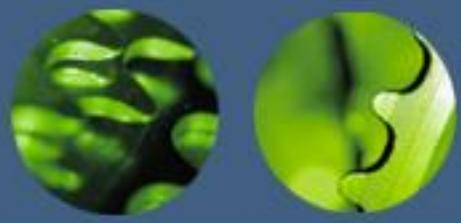
Etiologija amputacija DE

- **Gangrena može biti:**
  - a) **Vlažna (=gangrena humida)**
  - b) **Suva (=gangrena sicca)**
  - c) **Gasna gangrena** nastaje kod otvorenih povreda, kod kontaminacije zemljom i pjeskom u kojima se nalazi clostridium perfrigeum.
- 2. **Neuropatije** dovode posljedično do vaskulopatija, jer krvni sudovi imaju svoju inervaciju. Tada dolazi do poremećaja trofike i do pojave bolnih ulceracija koje mogu doći do kosti i napraviti na njoj eroziju, što se naziva torpidnom ranom. Tu spada i **poliomijelitis**.

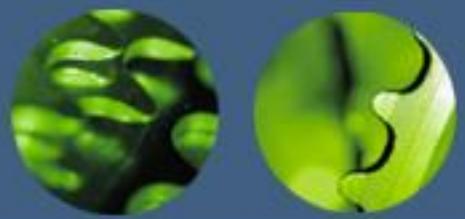
Etiologija amputacija DE

- **Poliomyelitis (dječja paraliza)** virusno oboljenje, dovodi do flakcidne paralize ekstremiteta, koja se postepeno vraća, ali u jednom ekstremitetu ostaje paraliza, sa posljedičnom kontrakturom svih pripadajućih zglobova (ekstremitet je nefunkcionalan), uz zaustavljanje u rastu, pa ta nogu ostaje kraća.
- → u mladosti nose ortozu, a kasnije se vrši amputacija i pravi se proteza

Etiologija amputacija DE

- 6. Osteomyelitis** tj. hronične infekcije kostiju i zglobova, koje se dešavaju diseminacijom bakterija u kosti:
- hematogenim putem, iz gnojnog žarišta,
  - tokom operacija, nesterilnim uslovima.

AMPUTACIONI NIVOI

- 1. TRANS TIBIJALNI** (ispod koljena)
- 2. TRANS FEMORALNI** (iznad koljena)
- 3. DEZARTIKULACIJA KUKA**
- 4. HEMIPELVEKTOMIJA = najveća amputacija, odstrani se $\frac{1}{2}$ karlice i cjela noga. Radi se kod osteo- i hondrosarkoma**

Nivoi amputacija GE i DE

UPPER LIMB

SD/Shoulder Disarticulation

ED/Elbow Disarticulation

PH/Partial Hand
(transcarpal)

LOWER LIMB

HD/Hip Disarticulation

KD/Knee Disarticulation

* Rotationplasty (Van Nes Rotation)

* PFFD/Proximal Femoral Focal
Deficiency

Ankle Disarticulation

PF/Partial Foot
(e.g. Chopart)

Forequarter

AE/Above-Elbow
(Transhumeral)

BE/Below-Elbow
(Transradial)

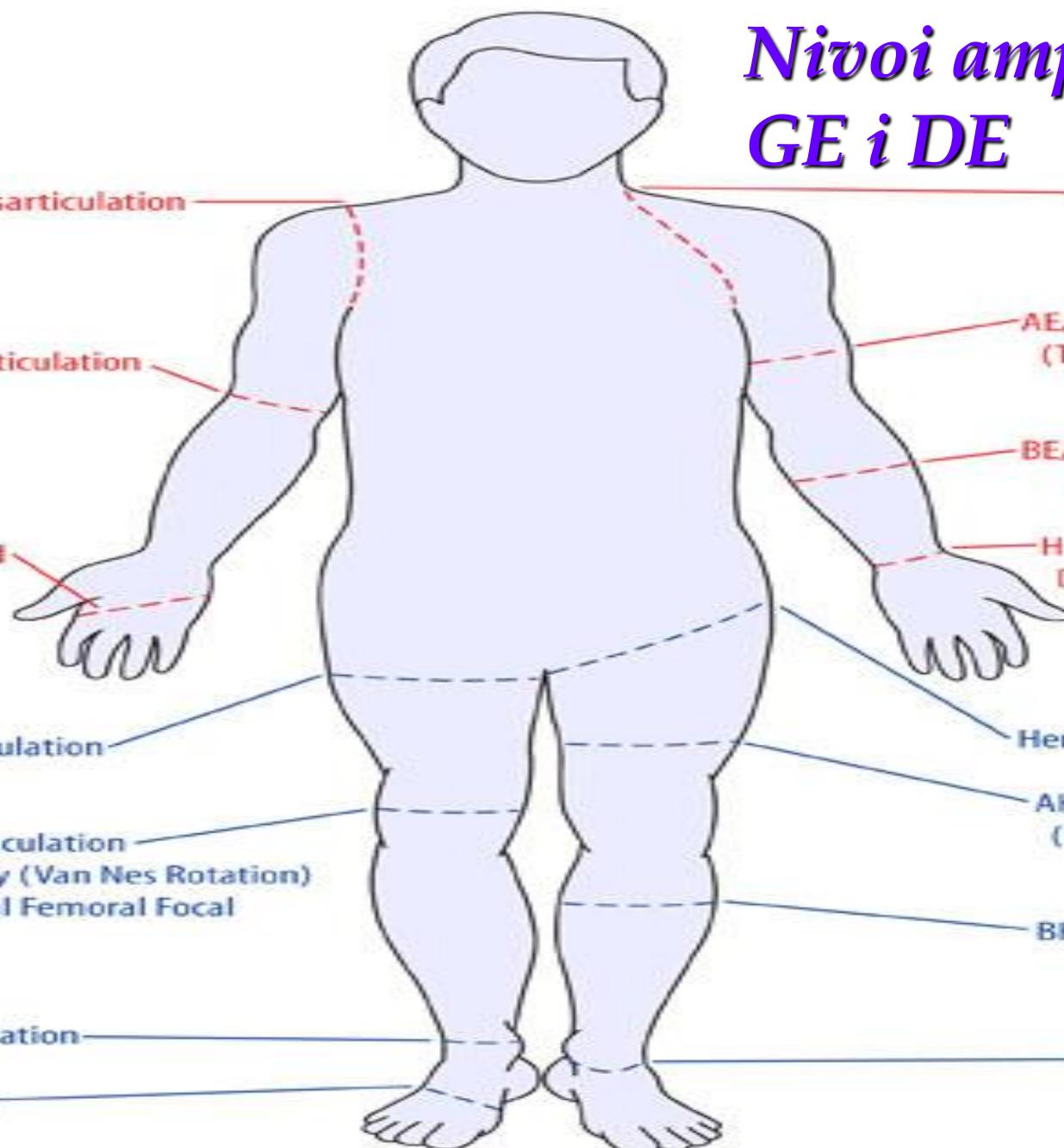
Hand and Wrist
Disarticulation

Hemipelvectomy

AK/Above-Knee
(Transfemoral)

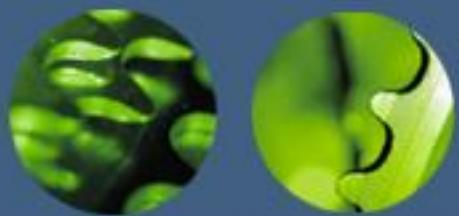
BK/Below-Knee
(Transtibial)

Symes

HEMIPELVEKTOMIJA

- Najveća amputacija, odstrani se $\frac{1}{2}$ karlice i cijela noga.
- to je teška i zahtjevna operacija, jer zahvata i abdominalne organe, traje po 6-10 sati...

TRANS FEMORALNI (iznad koljena)

- 1. DEZARTIKULACIJA KUKA**
- 3. DEZARTIKULACIJA KOLJENA**
- 2. TRANS FEMORALNI NIVOI
AMPUTACIJA :**
  - KRATKI
  - SREDNJI
  - DUGI

Nivoi amputacija GE i DE

UPPER LIMB

SD/Shoulder Disarticulation

ED/Elbow Disarticulation

PH/Partial Hand
(transcarpal)

LOWER LIMB

HD/Hip Disarticulation

KD/Knee Disarticulation

* Rotationplasty (Van Nes Rotation)

* PFFD/Proximal Femoral Focal
Deficiency

Ankle Disarticulation

PF/Partial Foot
(e.g. Chopart)

Forequarter

AE/Above-Elbow
(Transhumeral)

BE/Below-Elbow
(Transradial)

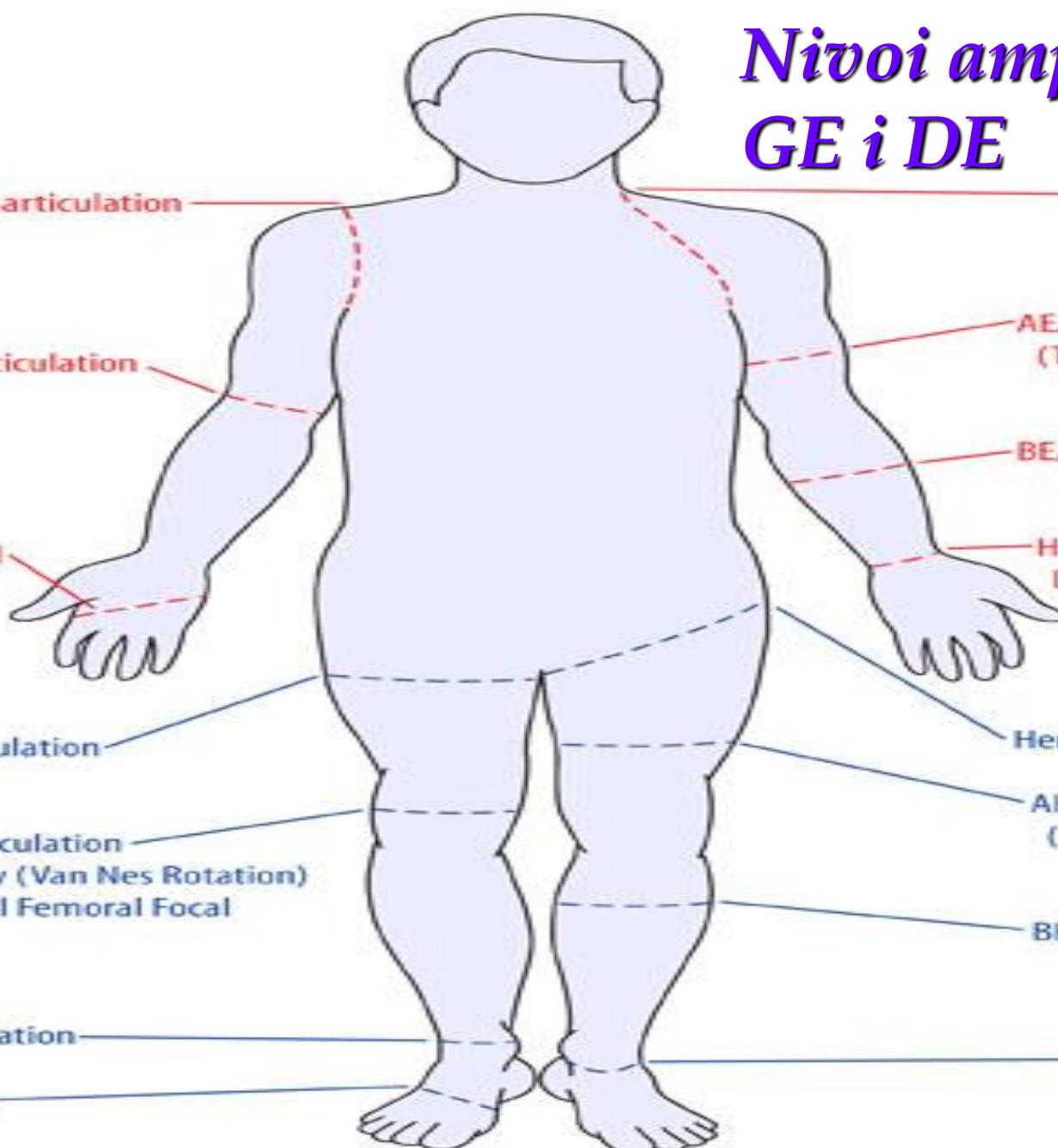
Hand and Wrist
Disarticulation

Hemipelvectomy

AK/Above-Knee
(Transfemoral)

BK/Below-Knee
(Transtibial)

Symes

1. DEZARTIKULACIJA KUKA

- Takodje teška operacija, traje po 3-8h
- Uklanja se **cijeli femur, kao i ostatak noge**
- I danas se radi standradnom metodom po Boyd-u

1. DEZARTIKULACIJA KUKA

- Proteze koje se tu najčešće koriste su:
  1. *Kanadska*
  2. *Ruska*
  3. po *Oto-Bock-u*, proteza za dezartikulaciju

2. Transfemoralni nivoi amputacija:

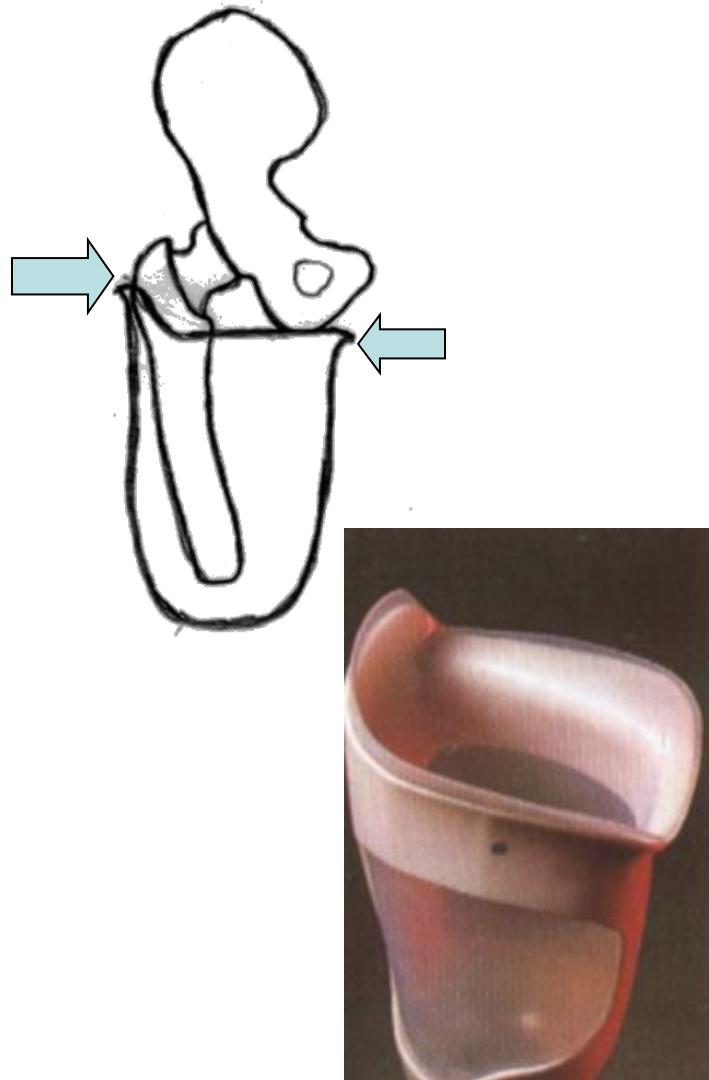
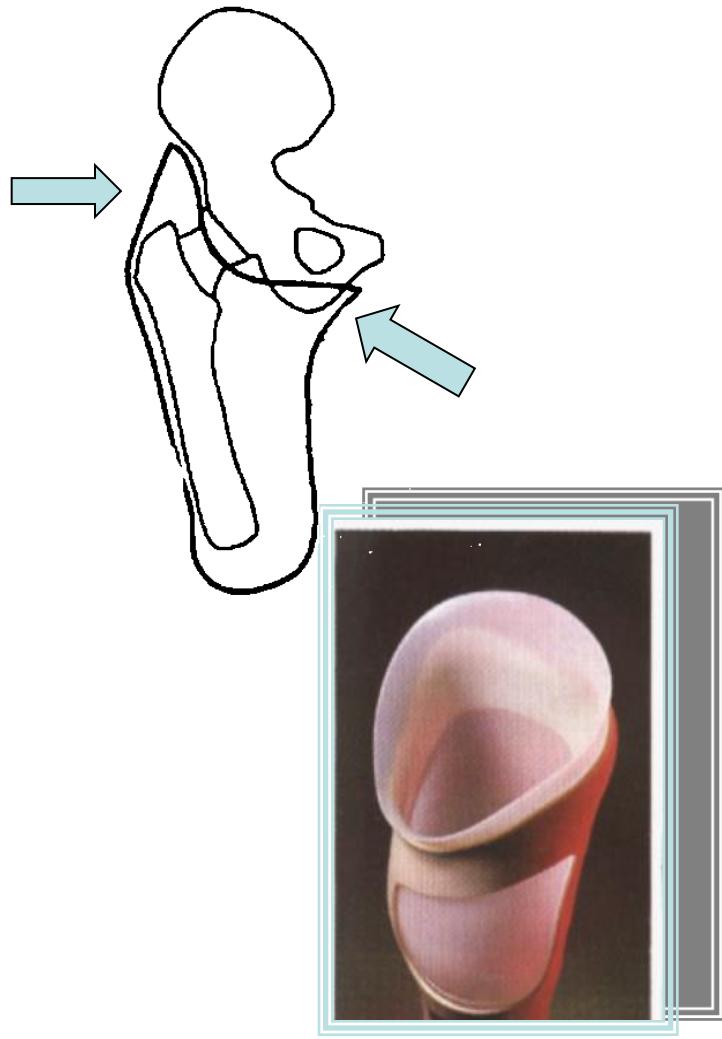
- postoje tri nivoa natkoljenih amputacija:
  1. Proksimalna ($\rightarrow$ kratki patrljak),
  2. Srednja ($\rightarrow$ srednji) , ili
  3. Distalna trećina natkoljenice se odstranjuje ($\rightarrow$ dugi patrljak, nepovoljan je i izbjegava se!)

- Za vikije ljudi amputacija se obično radi u proksimalnoj 1/3, za gojazne u srednjoj, zbog izbjegavanja **fenomena “polukugle”**, proteza je nestabilna...

NATKOLJENA PROTEZA

NATKOLjENA VAKUUM PROTEZA

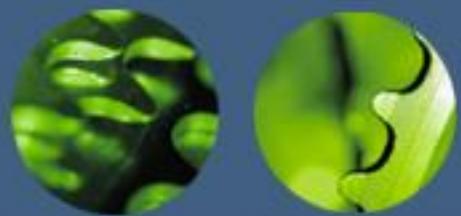
- ✓ Obuhvata patrljak proksimalnije ;
- ✓ Obuhvaćenost tubera u ležištu;
- ✓ Stabilnost patrljka u adukciji sa napetom glutealnom muskulaturom;

NATKOLjENA VAKUUM PROTEZA

- ✓ Stabilno držanje karlice u fazi oslonca;
- ✓ Puna opterećenost lateralne strane,a zaštita medijalnih struktura;
- ✓ Osiguravanje dobre prokrvljenosti patrljka u fazi oslonca i njihanja - razmenjuje se pre-i pod pritisak koji preuzima ulogu venske pumpe.

3. DEZARTIKULACIJA KOLJENA

- → sama egzartikulacija izmedju kondila tibije i femura se izbjegava jer je **patrljak opet nezgrapan!**
- Radije su se radile i neke modifikacije (**Gritti i Strokes**):
- pravili su ležište u kondilima femula u fossi interkondilaris;
- ubacivali su patelu radi bolje stabilizacije.

TRANS TIBIJALNI (ispod koljena)

- ✿ **FALANGEALNI**
- ✿ **TRANSMETATARZALNI**
- ✿ **LIS FRANC-ov**
- ✿ **CHOPART-ov**
- ✿ **PIROGOW**
- ✿ **SYMES-ov (Sajmova, tj. Bojdova)**
- ✿ **TRANSTIBIJALNI**
  - KRATKI
  - SREDNJI
  - DUGI

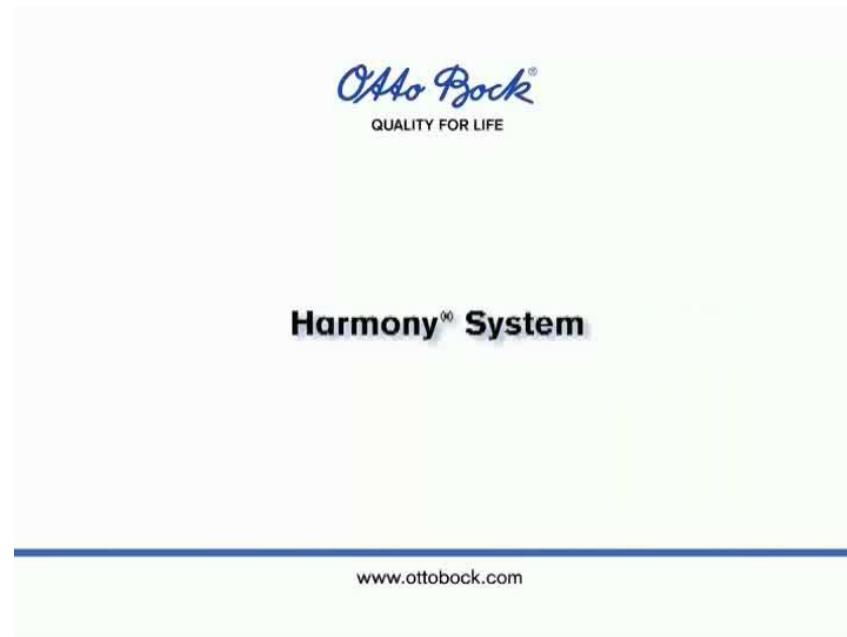
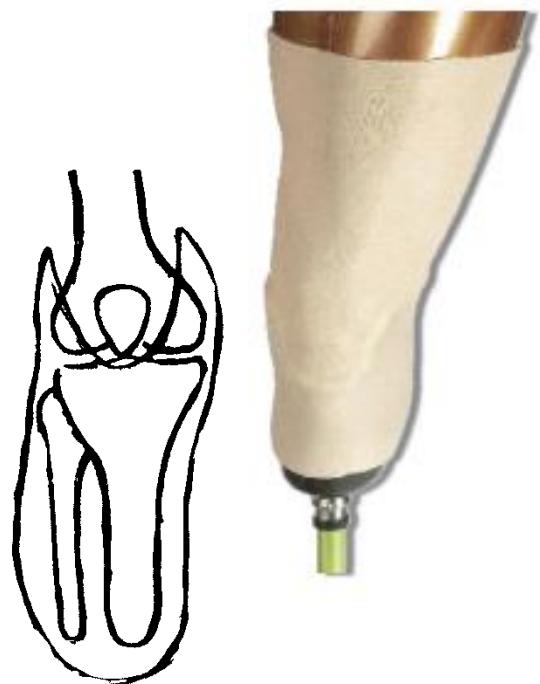
4. Transtibijalne amputacije:

- = najčešće amputacije na DE
- Fibula služi samo za mišićne pripojke, ne nosi težinu, pa se često i kompletno vadi pri amputacijama
- Tri nivoa potkoljenih amputacija:
- **Proksimalni nivo** – najčešće, jer je lakše primjeniti protezu fibula je po pravilu kraća od tibije.
- Srednji i distalni nivoi se skoro i ne rade.

Transtibijalne amputacije:

- Ako je patrljak kratak, radi se mehanička proteza sa natkoljenim miderom

POTKOLJENA VAKUUM PROTEZA

PROTETIČKA BOLEST

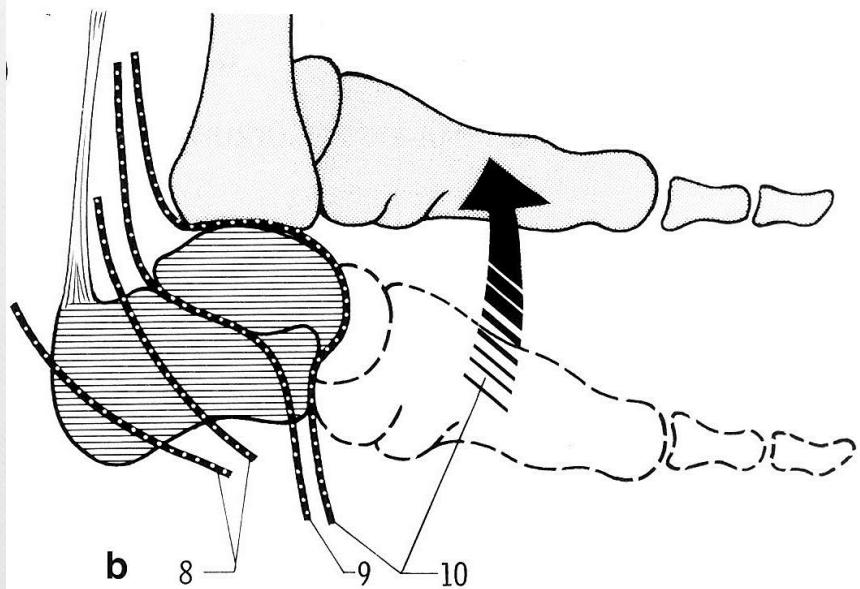
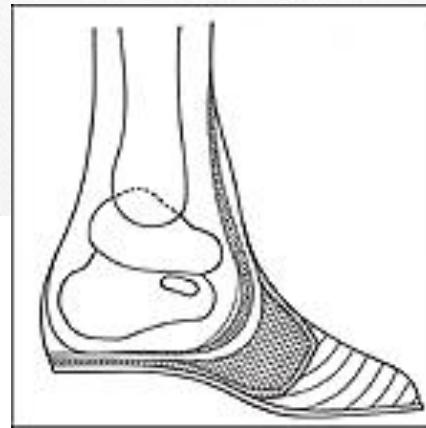
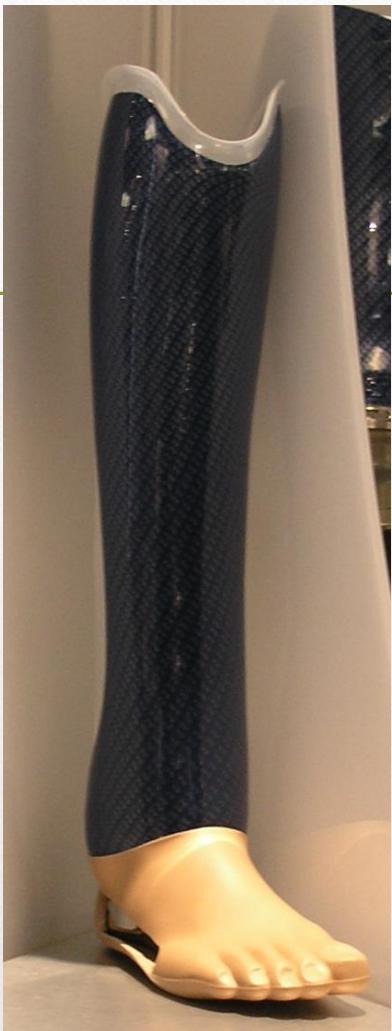
SYMES-ova (Sajmova, tj. Bojdova)

- transmaleolarna ili supramaleolarna;
- Otklanja se se stopalo i skočni zglob
- patrljak je ekstremno dugačak;
- može dobro da hoda.
- Proteza je sa osloncima u proksimalnom dijelu (proteza po Sajmu)

CHOPART-ova amputacija

- Ostali su samo talus i kalkaneus koji prominiraju;
- Komplikovana za protetisanje, mora prvo da se napravi *arthrodeza* talusa i kalkaneusa, koji se spoje u koštani blok
- Tek onda može da se napravi proteza – tzv. “*Šopartov aparat*”

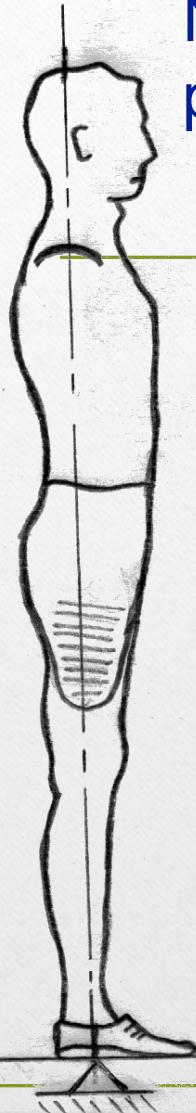
ŠOPART-ov APARAT

PIROGOW-a amputacija

- Ovdje se odstranjuje i talus i kalkaneus!
- Ostane samo mali dio kalkaneusa, koji se spoji sa tibijom, radi boljeg oslonca pri protetisanju

OSNOVI PROTETIČKE BIOMEHANIKE

Nove konstrukcije zahtijevaju sve više znanja i poznavanje biomenike.

- **OSIGURATI STATIKU I DINAMIKU**

- **EGALIZACIJA DUŽINE**
  - KOLjENA , SKOČNOG ZGLOBA I STOPALA

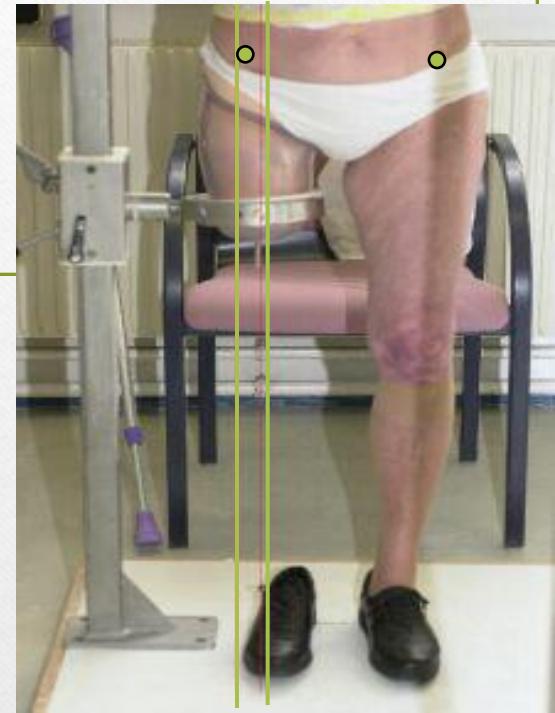
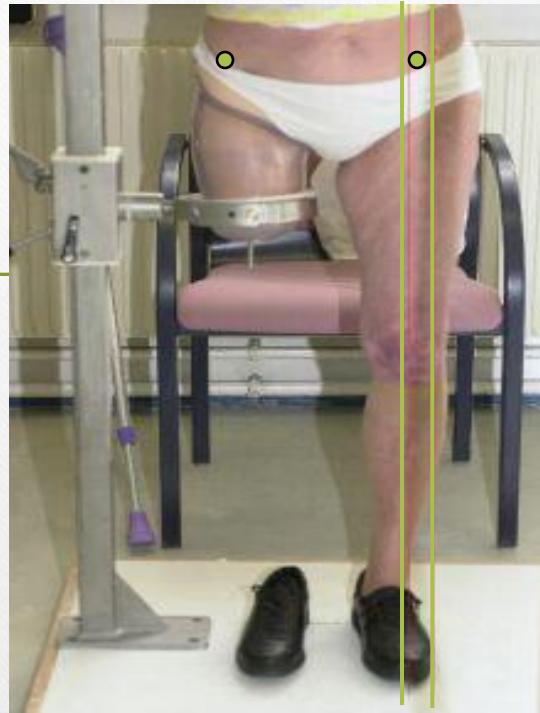

CENTRIRANJE PROTEZE

- **Pored adekvatnog ležišta, protezu treba orjentisati u prostoru tako da u fazi oslonca pruža punu stabilnost pri hodu (bez klizanja, zanošenja i stvaranje štetnih momenata sila).**
- **Istovremeno treba osigurati i stabilnost pasivnih mehaničkih zglobova u odsustvu aktivnih stabilizatora-mišića**

ORJENTACIJSKE TAČKE NA TIJELU

-karlica vodoravno

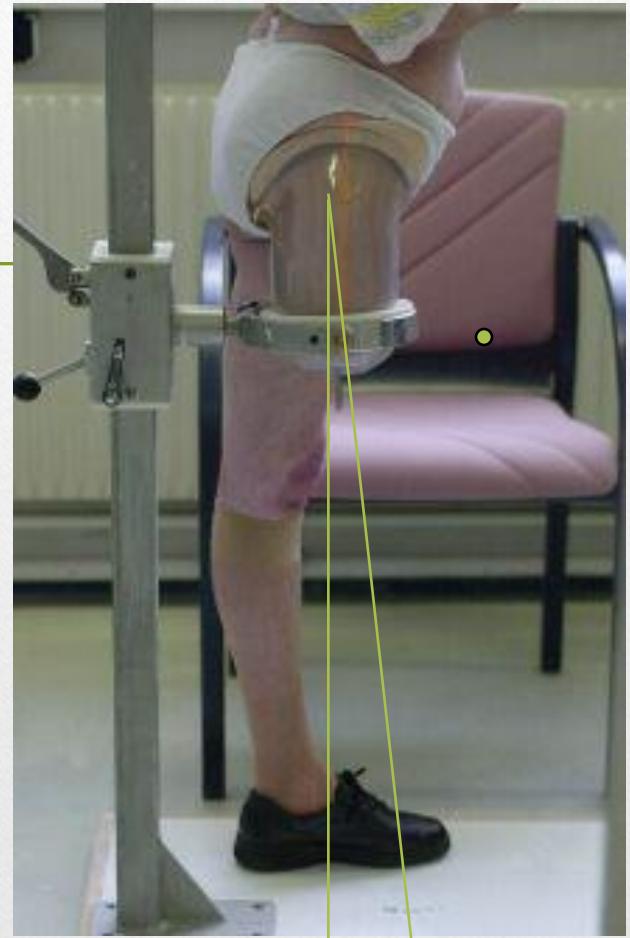
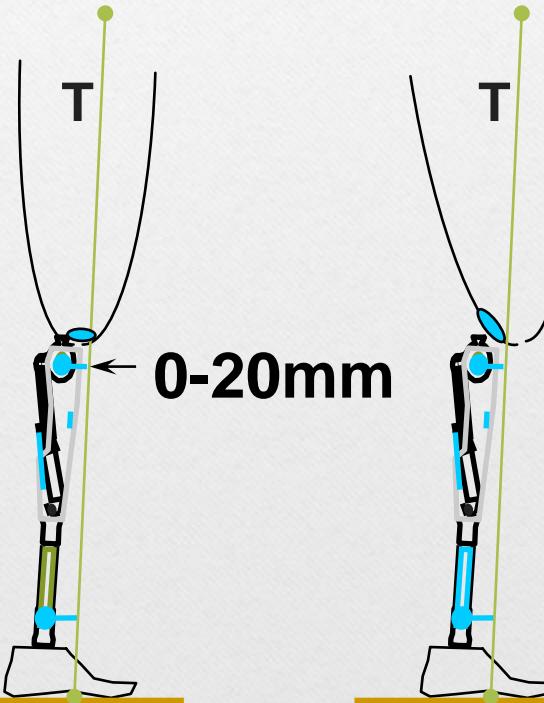
-pravilan položaj karlice

-simetrično opterećenje

MJERNE TACKE NA TIJELU

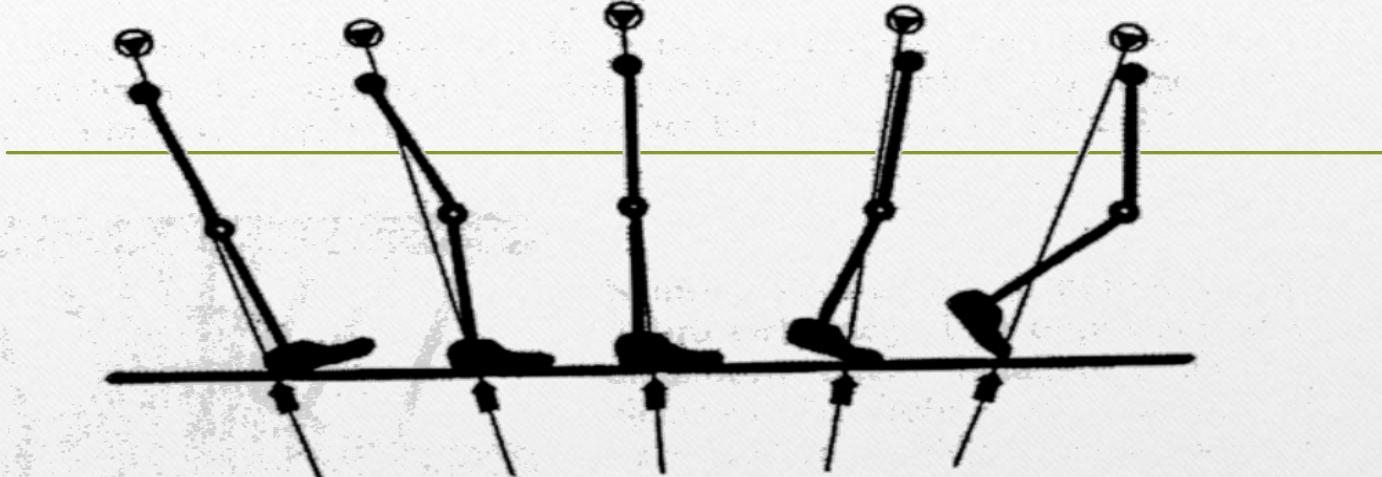
Kardansko stajanje u prstenu prednost

- Moguća staticka proba bez komponenti
- Osovina patrlka i osovina proteze se razlikuju

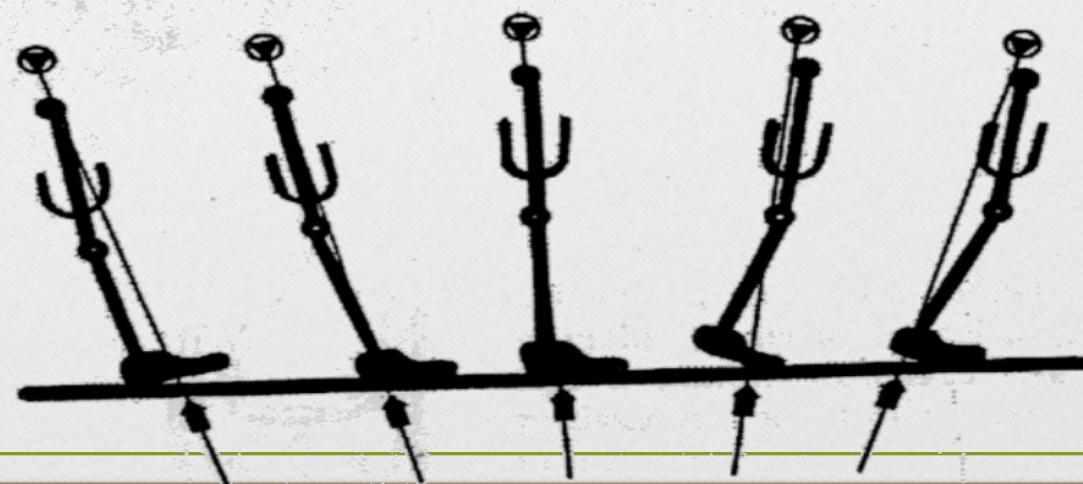

BIOMEHANIKA HODA

NORMALAN HOD (FAZA OSLONCA-FAZA NJIHANJA)

HOD SA PROTEZOM (FAZA OSLONCA-FAZA NJIHANJA)

- ✓ Hod pomoću proteze se odvija po asimetričnom obrascu
- ✓ Cilj je da hod pomoću proteze maksimalno prilagodimo normalnom hodu
- ✓ Time se postiže siguran hod i ušteda energije

Utrošak energije:

Potkoljena proteza – veći za 50%

Natkoljena proteza – veći za 100%

Obostrana natkolena – veći za 400%

NESIGURAN HOD I NEDOSTATAK ENERGIJE

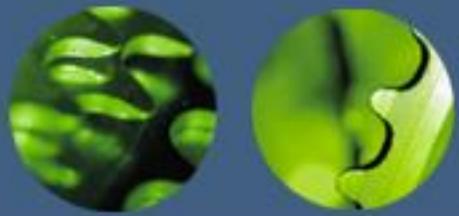

LIS FRANC-ova amputacija

- ⇒ amputacija **svih MT kostiju**
- ne zbrinjava se protezom, već dobrom ortopedskom cipelom!

FALANGEALNA AMPUTACIJA

- = amputacija jednog ili više prstiju
- ne zbrinjava se protezom, već dobrom ortopedskom cipelom!

Tipovi proteza DE

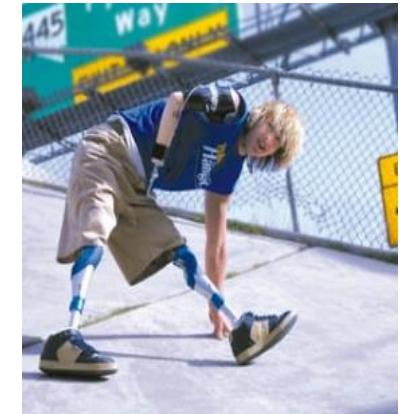
1. *Transtibialne Proteze* :

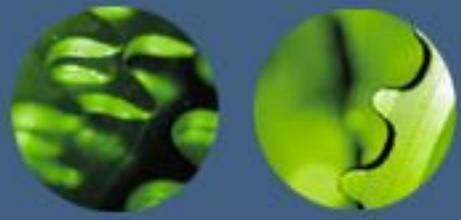
vještački dio ekstremiteta koji zamjenjuje nedostatak **noge ispod koljena**.

2. *Transfemoralne Proteze*:

vještački dio ekstremiteta koji zamjenjuje nedostatak **noge iznad koljena**.

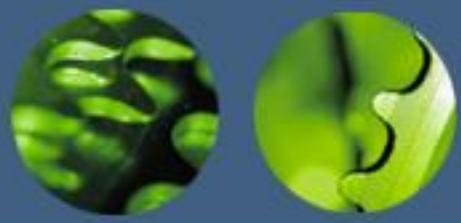

Tipovi proteza DE

- **Transtibialne Proteze**: vještački dio ekstremiteta koji zamjenjuje nedostatak noge ispod koljena.
  - Najčešće je u mogućnosti da postigne normalni pokret zbog koljena (dozvoljava lakšu pokretljivost)
- **Transfemoralne Proteze**: vještački dio ekstremiteta koji zamjenjuje nedostatak noge iznad koljena.
  - Velike teškoće da se dostigne normalna pokretljivost (zbog kompleksnosti u pokretima povezanim sa koljenom)

Tipovi proteza DE

1. *Transtibialne Proteze* :

→ vještački dio ekstremiteta koji zamjenjuje nedostatak noge ispod koljena.

To je nivo koji je zahvalan za protetisanje, jer je:

-prisutan koljeni zglob

-utrošak E za hod manji nego kod natkoljenih (10-40% je veći utrošak E kod jednostrane potkoljene proteze, dok je kod natkoljene to 60-100%)

Novija istraživanja

- Noviji plastični i drugi materijali, kao što su **karbonska vlakna**, dozvoljavaju vještačkim DE da budu **jača** i **lakša**, ograničavajući količinu dodatne E neophodne za funkcionisanje DE.
- Ovo je posebno važno kod **transfemoralnih amputacija!**
- Drugi vještački materijali daju ektremitetima realističniji izgled, što je naročito bitno kod transradijalnih i transhumeralnih amputacija.

Rana rehabilitacija bolesnika bez donjih ekstremiteta

- Postoperativna faza rehabilitacije počinje neposredno nakon operacionog zahvata i traje do 14 dana.
- Brine se za pravilno zarastanje patrljka, oblika koji je najbolji za protezu (cilindričan na potkoljenici, konusan na natkoljenici)

Plan rehabilitacije obuhvata:

- Njega bolesnika
- Fizikalna terapija
- Radna terapija
- Primjena proteza i ortoza
- Logopedski tretman
- Rješavanje psihičkih problema
- Rješavanje socijalnih problema
- Profesionalno usmjeravanje

- Osnovni cilj defektologije u regionu jeste osamostaljivanje i razvijanje ekonomske nezavisnosti hendikepiranih lica, za razliku od zapadnih zemalja gdje je primarni cilj defektologije tj. ustanova za hendikepirana lica, pružanje direktnе pomoći kroz različite vidove njegе i usluga!

Poslije amputacije DE cilj je:

- a) obuka osobe da hoda;
- b) obuka pravilnom stavljanju;
proteze;
- c) higijena patrljka;
- d) pravilno padanje i ustajanje;
- e) pravilna upotreba štaka i štapa.

Rana rehabilitacija bolesnika bez donjih ekstremiteta

- Pacijent se priprema za nošenje proteze i bitna je kondicijska priprema.

Funkcionalni plan za protetisanje

DE:

1. Prvo FT izmjeri obim i dužinu patrljka ;

2. Zatim uradi MMT i OP za GE i DE ;

Funkcionalni plan za protetisanje

DE:

3. Na osnovu anamneze i kliničkog pregleda lječara ortopeda, neurologa i fizijatra, pravi se funkcionalni plan

4. Individualni program

- Kako on obično izgleda?
- Uvjet ide obuka hodu sa potpazušnim štakama!

Individuelni program:

5. Vježbe hoda sa privremenom protezom (potkoljenom) u razboju, oko razboja, u Sali ili van sale
6. Vježbe hoda sa definitivnom protezom u Sali i van nje
7. Korekcija postojećih devijacija
 # redovna kontrola obima, mjere patrljka
 # kontrola privremene i definitivne proteze u sali

Fitting of a new prosthesis in a
9 year old boy

Gait training begins the same day

Obuka hoda :

1. Održavanje ravnoteže u razboju:
prvo na obje noge, pa na svaku
posebno;
2. Okretanje oko ose;
3. Okretanje na jednu, pa na drugu
stranu;
4. Hod uz, pa niz stepenice;
5. Sjedenje i ustajanje sa tla.

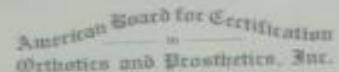
Proteze za DE

- pitanja :

- Da li samo 1. nogu nedostaje ?
- Koliki dio noge nedostaje?
- Odgovori na ova pitanja su vitalni za preskripciju tipa proteze DE
- Što veći dio DE mora da zamjeni, to je veća problematika...

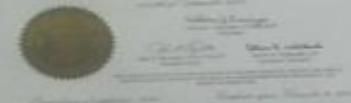
TRANS TIBIAL (BELOW KNEE)

Certification

第二章 算法设计

Esterified Glycolether Oligoesters

TRANS FEMORAL
(ABOVE KNEE)

C-Leg

- The best known present day artificial leg is the **C-Leg** produced by **Otto Block**.
- The user can choose between two modes: **one for walking** and **one for bicycling** (or any other preprogrammed activity). The "problem" is switching between modes, as the wearer has to swing the leg forward in a jerky fashion.
- The C-LEG supports up to 10 programmable modes, switchable through a small remote control device about the size of a car alarm remote. Reprogramming a mode with another special activity requires a technician.

C-Leg

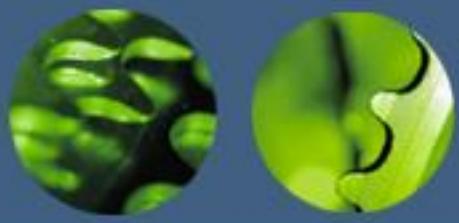
- An inbuilt microprocessor interprets the user's movements and anticipates their actions, allowing motion changes in real time.
- The system is actuated through the leg's hydraulic movement.
- It gives users greater flexibility to change speed or direction without sacrificing stability.

C-Leg

- The 10 switchable modes enable various sports activities, including cycling, running, natural driving and other programmable activities that require different leg actions to normal walking and stair climbing.
- Current challenges are to stretch the unit's battery life to 50 hours on one charge and to make the leg salt-water resistant. These are both requirements to support military use.

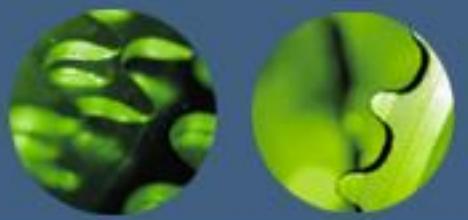
“Kanadska proteza”

- kod dezartikulacije u KF zglobu, kao i kod hemipelvektomije;
- Ima korpu koja imitira karlični pojas(gluteuse);
- Kod hemipelvektomije, dio koji nedostaje se ispunjava pjenastom masom;
- Glavni oslonac ove proteze pri hodu/stajanju je na **tuber isciadicum** suprotne strane.

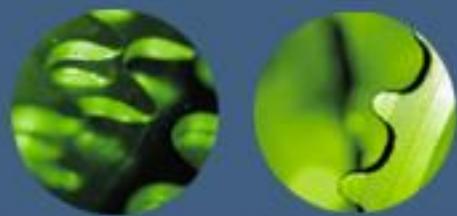
Cost

- Transradial and transtibial prostheses typically cost **between US \$6,000 and \$8,000**.
- Transfemoral and transhumeral prosthetics cost approximately twice much with a range of **\$10,000 to \$15,000** and can sometimes reach **costs of \$35,000**.
- The cost of an artificial limb does recur because artificial limbs are usually replaced every 3-4 years due to wear and tear on the artificial limb. In addition, if the artificial limb has fit issues, the limb must be replaced within several months

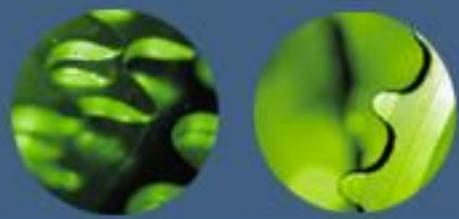
ZAKLJUČAK

kada, kako, zašto

KADA?

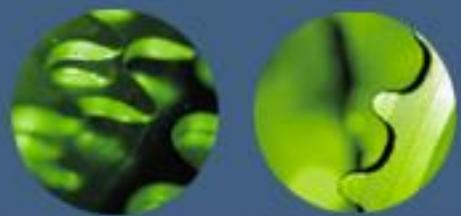
*Protetisanje uvek primjeniti
kada možemo poboljšati
funkcionalni sistem
lokomotornog aparata i
*QoL**

KAKO?

Protetisanje primenjiti kao:

- ✓ *Individualni projekat*
- ✓ *Timsko odlučivanje o vrsti pomagala*

ZAŠTO?

Zbog osobe kojoj je to potrebno!

***NIVO CIVILIZOVANOSTI DRUŠTVA
PROCJENJUJE SE I ODNOSOM
PREMA OSOBAMA SA DODATNIM
POTREBAMA !!!***